

Obsah

Úvod	15
Vymezení předmětu neuropsychologie	17
Literatura	18

Díl I.

Neuropsychologické vyšetření	19
------------------------------------	----

1. Neuropsychologické vyšetření	20
1.1 Z historie v Čechách	20
1.2 Cíle neuropsychologického vyšetření	20
1.3 Modely psychiky v neuropsychologii	22
1.4 Kognice	23
1.5 Emoce	23
1.6 Exekutivní funkce	23
1.7 Premorbidní schopnosti	24
1.7.1 Výpočet patologické deteriorace z Wechslerových inteligenčních zkoušek podle tzv. indexu deteriorace /ID/	25
1.7.2 Výpočet Slovníkového scatteru nebo příbuzných metod založených na verbálně-pasivních metodikách (NART, Quick test)	25
1.7.3 Srovnání verbálního a názorového intelektu	26
1.7.4 Stanovení premorbidního intelektu z nevýkonových ukazatelů a srovnání se současným stavem	27
1.8 Úroveň intelektu	28
1.9 Vnímání	29
1.9.1 Zraková percepce	29
1.9.2 Sluchová percepce	30
1.9.3 Taktilní percepce	30
1.9.4 Čich	31
1.10 Pozornost	31
1.11 Paměť	33
1.11.1 WMS	33
1.11.2 WMS-R	33
1.11.3 Obsah subtestů	34
1.11.4 Paměťové zkoušky učení	37
1.11.5 Vizualní paměťové zkoušky	37
1.11.6 Další užívané paměťové zkoušky	38
1.12 Řeč	41
1.12.1 Zkoušky afází	41
1.13 Exekutivní funkce a motorika	49

1.14	Konstrukce	50
1.14.1	Kresba	50
1.14.2	Skládání a sestavování	53
1.15	Tvorba pojmu a usuzování	53
1.15.1	Tvorba pojmu	53
1.15.2	Usuzování	54
1.16	Vyšetření poškození mozku zkouškami osobnosti	55
1.17	Stárnutí	56
	Literatura	58
2.	Halsteadova-Reitanova neuropsychologická baterie (HRNB)	64
2.1	Popis baterie	64
2.1.1	Vyšetření laterální dominance	65
2.1.2	Test taktilního rozpoznání tvarů	65
2.1.3	Screeningový test afází	65
2.1.4	Test oscilace prstu (tapping)	65
2.1.5	Síla stisku	65
2.1.6	Test cesty (Trail Making Test)	65
2.1.7	Senzoricko-percepční vyšetření	65
2.1.8	Test rytmu	66
2.1.9	Test percepce zvuků řeči	66
2.1.10	Test taktilního výkonu	66
2.1.11	Test kategorií	66
2.2	Vyhodnocení	67
2.2.1	Schéma hodnocení	67
2.3	Kritika metody	70
2.4	České zkušenosti	70
2.4.1	Doporučení	77
	Literatura	77
3.	Neuropsychologická diagnostická technika „Luria-Nebraska Neuropsychological Battery“ (LNNB)	80
3.1	Úvod	80
3.2	Historie	80
3.3	Cíle a uživatelé	81
3.4	Kvalifikace uživatele	81
3.5	Složení baterie	82
3.6	Kvantitativní hodnocení	82
3.7	Kvalitativní hodnocení	83
3.7.1	Interpretace výsledků	84
3.8	Zkrácené verze LNNB	86
3.9	Reliabilita	86
3.10	Validita	87
3.11	Závěr	88
3.12	Česká experimentální verze LNNB II	89

Neuropsychologické baterie	90
Literatura	90

Díl II.

Paměť v neuropsychologii	95
---------------------------------------	----

4. Poruchy paměti	96
4.1 Obecná část	96
4.1.1 Vybrané kapitoly výzkumu Paměti.....	96
4.1.2 Krátkodobá verus dlouhodobá paměť	96
4.1.3 Hippokampální krajina	98
4.1.4 70. léta - nové koncepce paměti	99
4.1.5 Klinické studie 80. let.....	100
4.1.6 Výzkum konsolidace	101
4.1.7 Frontální oblasti	101
4.2 Speciální část.....	102
4.2.1 Definice některých pojmů	102
4.3 Poruchy paměti dle DSM-III-R	104
4.3.1 Diagnostická kritéria pro organický amnestický syndrom	104
4.3.2 Diagnostická kritéria pro psychogenní amnézii.....	104
4.3.3 Definice demence dle DSM-IV	104
4.3.4 Klinické syndromy	105
4.4 Terapie	110
4.5 Komplement - tabulky.....	110
4.5.1 Klinické dělení amnézií.....	110
Literatura	115
5. Poruchy paměti a stárnutí	118
5.1 Prodlužování lidského věku	118
5.2 Diagnostika a terapie poruch paměti - „Memory klinik“	118
5.2.1 Stárnutí a paměť	118
5.2.2 Kliniky pro poruchy paměti v zahraničí	119
5.2.3 Ambulance pro poruchy paměti FNKV Praha.....	122
5.3 Diferenciální diagnostika poruch paměti.....	124
5.4 Závěr	125
5.5 Příloha	126
Literatura	127

Díl III.

Neuropsychologie v klinické praxi	129
--	-----

6. Demence	130
6.1 Úvod.....	130
6.2 Kritéria diagnózy.....	130
6.3 Poruchy funkcí	133

6.3.1	Paměť.....	133
6.3.2	Myšlení a úsudek	133
6.3.3	Poruchy motivace.....	134
6.3.4	Poruchy pozornosti	134
6.3.5	Poruchy emotivity	134
6.3.6	Spánek.....	134
6.3.7	Poruchy vnímání.....	135
6.3.8	Poruchy osobnosti.....	135
6.3.9	Poruchy dalších funkcí.....	135
6.4	Rozdělení demencí	136
6.5	Epidemiologie demencí.....	136
6.6	Diagnostika demencí.....	137
6.7	Primárně degenerativní (atroficko-degenerativní) demence.....	139
6.7.1	Alzheimerova choroba	139
6.7.2	Progresivní supranukleární obrna	146
6.7.3	Pickova choroba.....	146
6.7.4	Jiné lobární demence.....	147
6.8	Ischemicko-vaskulární demence (demence vaskulárního typu).....	147
6.8.1	Multiinfarktová demence	147
6.8.2	Binswangerova choroba.....	148
6.8.3	Jiné typy ischemicko-vaskulárních demencí	149
6.8.4	Terapie ischemicko-vaskulární demence	149
6.9	Sekundární (symptomatické) demence	149
6.9.1	Demence infekční etiologie.....	150
6.9.2	Demence intoxikační etiologie.....	152
6.9.3	Demence navozené těžkými kovy	153
6.9.4	Demence působené jinými průmyslovými škodlivinami	153
6.9.5	Demence působené intoxikací CO	154
6.9.6	Metabolické demence	154
6.9.7	Posttraumatické demence.....	157
6.9.8	Hydrocefalus s normálním tlakem	157
6.9.9	Demence spojené s tumory	157
6.9.10	Demence při epilepsii.....	158
	Literatura	158

7.	Psychopatologie Huntingtonovy choroby.....	160
7.1	Etiopatogeneze Huntingtonovy choroby	160
7.2	Klinické příznaky a jejich patofyziologie.....	160
7.3	Psychopatologie Huntingtonovy choroby.....	161
7.4	Psychické poruchy u Huntingtonovy choroby.....	162
7.4.1	Demence	162
7.4.2	Deprese	165
7.4.3	Schizofrenie	165
7.4.4	Změna osobnosti.....	166
7.4.5	Úzkost.....	166
7.4.6	Sexuální chování.....	166

7.4.7	Alkoholismus	166
7.4.8	Neuropsychologické vyšetření	167
7.4.9	Problematika osob v riziku HCh	168
7.4.10	Závěr	168
	Literatura	169
8.	Psychopatologie Parkinsonovy nemoci	172
8.1	Etiopatogeneze Parkinsonovy nemoci	172
8.2	Klinické příznaky	173
8.3	Psychopatologie Parkinsonovy nemoci	173
8.4	Psychické poruchy u Parkinsonovy nemoci	174
8.4.1	„Premorbidní osobnost“	175
8.4.2	Bradyfrenie	175
8.4.3	Deprese	175
8.4.4	Izolované kognitivní deficity	175
8.4.5	Demence	177
8.4.6	Farmakogenně navozené psychické změny	177
8.4.7	Závěr	178
	Literatura	179
9.	Neuropsychologie cévních mozkových příhod	181
9.1	Úvod	181
9.2	Neuropsychologické vyšetření	181
9.3	Neuropsychologické nálezy u pacientů po CMP	185
9.3.1	Hladina depresivity podle BDI	186
9.3.2	Poruchy řeči	187
9.3.3	Verbální intelektové schopnosti	189
9.3.4	Rozdíly v psychomotorickém tempu a flexibilitě	189
9.3.5	Kognitivní rehabilitace	190
	Literatura	191
10.	Epilepsie a neuropsychologie	194
10.1	Pojem a incidence	194
10.2	Metody obecné a specifické	195
10.2.1	Neuropsychologická baterie pro epilepsie, NBE	195
10.2.2	Washingtonský psychosociální dotazník pro záchvatová onemocnění	195
10.2.3	Adolescent Psychosocial Seizure Inventory (APSI)	196
10.2.4	Osobnostní inventář	197
10.2.5	Epilepsy Surgery Inventory (ESI-55)	198
10.2.6	QOLIE-89 (Quality of Life in Epilepsy)	198
10.2.7	Počítačové metody	198
10.2.8	Paměťová zkouška při Wada testu	199
10.2.9	Structured Clinical Interview for Complex Partial Seizure-Like Symptoms	199
10.2.10	Psychosocial Rating Scale (PRS)	199
10.3	Oblasti aplikace	199
10.3.1	Intelligence a kognitivní deteriorace při epilepsii	200

10.3.2	Proměnné ve vztahu k záchvatům a kognitivní funkce	200
10.3.3	Vliv EEG abnormality na neuropsychologickou výkonnost	201
10.3.4	Operace mozku a neuropsychologické posouzení	202
10.3.5	Pomoc neuropsychologie při řešení obtížných klinických otázek	203
10.3.6	Antikonvulzivní medikace a neuropsychologická výkonnost	203
10.3.7	Psychopatologie a osobnost	205
10.3.8	Rehabilitace	210
	Literatura	215
11.	Schizofrenie a neuropsychologie	219
11.9	Studie I	223
11.10	Studie II	225
11.10.1	Metodika registrace plynulých sledovacích očních pohybů (PSOP)	225
11.11	Studie III	227
11.11.1	Základní nálezy	233
	Literatura	236
12.	Klinická neuropsychologie a neurotoxická	240
12.1	Subklinická encefalopatie	241
12.2	Vzorec neuropsychologického deficitu	241
12.3	Strukturální účinky	241
12.4	Funkční specifita	241
12.5	Vývojová specifita	241
12.6	Vztah mezi dávkou a efektem	242
12.7	Individuální variabilita	242
12.8	Trvání neuropsychologických příznaků	243
12.9	Bezpečné dávky expozice	243
12.9.1	I. Akutní organické mentální poruchy	243
12.9.2	II. Chronické organické mentální poruchy	244
12.10	Neuropsychologické hodnocení	244
12.10.1	Anamnéza	244
12.10.2	Rozhovor	245
12.10.3	Neuropsychologické vyšetření	246
12.10.4	Typické nálezy neuropsychologického posouzení	247
12.10.5	Diferenciální diagnóza	252
12.10.6	Neuropsychologické metody	254
12.10.7	Zkušenosti	255
	Literatura	256

Díl IV.

Neuropsychologie a poruchy řeči	259
13. Poruchy řečové komunikace - diagnostika a terapie.....	260
13.1 Mezilidská komunikace.....	260
13.2 Jazykový kód a řečový projev.....	261
13.2.1 Základní složky jazykového kódu.....	261

13.3	Oblast poruch komunikace	262
13.4	Poruchy řečové komunikace jako multidisciplinární oblast	263
13.5	Zásady logopedické diagnostiky a terapie poruch řečové komunikace	265
13.5.1	Logopedická diagnostika	265
13.5.2	Diferenciální diagnostika	266
13.5.3	Logopedická terapie	267
13.5.4	Vývojové poruchy řečové komunikace	269
13.5.5	Principy péče o děti s DMO	273
13.5.6	Terapie poruch příjmu stravy	275
13.5.7	Terapie poruch řečové komunikace	275
13.6	Poruchy řečové komunikace u dospělých osob	279
13.6.1	Rozdělení poruch řečové komunikace	279
13.6.2	Diferenciální diagnostika	280
13.6.3	Dysartrie	281
13.6.4	Afázie	288
13.6.5	Demence	298
13.6.6	Závěr	305
	Literatura	306

14.	Afaziologické vyšetření „Western Aphasia Battery“ (WAB)	310
14.1	Úvod	310
14.2	Metoda	311
14.3	Struktura testu WAB	313
14.4	Administrace	314
14.5	Kritika a možnosti WAB	315
14.6	Česká experimentální verze WAB	316
	Literatura	317

Díl V.

Počítačové testovací baterie	319
---	------------

15.	Metody aplikované neuropsychologie - počítačové testovací baterie	320
15.1	Úvod	320
15.2	Problematika sledování vlivu neurotoxických látek na CNS	322
15.3	Využití psychologických metod v neurotoxikologii	323
15.4	Neurobehaviorální testy	324
15.4.1	Přehled testových baterií	325
15.4.2	Počítačové neurobehaviorální testy	327
15.4.3	Testové baterie administrované jinou osobou	328
15.5	NES 2 - Neurobehavioral Evaluation System	329
15.5.1	Validita NES testů	330
15.5.2	Popis NES testů a důvod jejich zařazení do testovací baterie	332
15.6	Použití NES2 v ČR	336
15.6.1	Použití baterie NES u dětí	336
15.6.2	NES - studie vlivu znečištěného ovzduší na CNS u dětí	340

15.7 Závěr	344
Literatura	346

Díl VI.

Neuropsychologická rehabilitace	351
--	------------

16. Dlouhodobá komprehenzivní rehabilitace pacientů po traumatickém nebo jiném poškození mozku	352
16.1 Komprehenzivní rehabilitace a neuropsychologie	352
16.2 Činnosti psychologa v rehabilitačním lékařství	354
16.2.1 Psychodiagnostika	355
16.3 Specifika pacientů pro poranění mozku	362
16.4 Rozdělení úrazů	363
16.4.1 Lehký úraz hlavy (Mild Head Injury)	363
16.4.2 Středně těžký úraz hlavy (Moderate Head Injury)	363
16.4.3 Těžký úraz hlavy (Severe Head Injury)	364
16.4.4 Perzistentní vegetativní stav (PVS)	364
16.4.5 Nejčastěji používané stupnice hodnocení	364
16.5 Patologickoanatomické změny u TBI	365
16.5.1 Primární poškození	365
16.5.2 Sekundární poškození	365
16.6 Prognóza pacienta dle některých parametrů v akutním stádiu	365
16.6.1 Délka bezvědomí a anterográdní amnézie	366
16.6.2 Objektivní neurologické vyšetření	366
16.6.3 Biochemie	366
16.6.4 Elektrofyziologie	366
16.6.5 Zobrazovací metody	367
16.6.6 Věk a pohlaví pacientů	367
16.6.7 Sdružená poranění	367
16.7 Specifické rysy rehabilitace pacientů s těžkým poraněním mozku	367
16.7.1 Poruchy řeči	368
16.7.2 Poruchy kognitivních funkcí	368
16.7.3 Poruchy zraku	369
16.7.4 Posttraumatická epilepsie	369
16.8 Úkoly jednotlivých členů rehabilitačního týmu v průběhu dlouhodobé rehabilitační péče	369
16.8.1 Lékaři	369
16.8.2 Fyzioterapeuti	370
16.8.3 Ergoterapeuti	370
16.8.4 Neuropsycholog	370
16.8.5 Psycholog	370
16.8.6 Logoped	371
16.8.7 Sociální pracovníce	371
16.8.8 Protetik	371
16.9 Hodnocení rehabilitačního procesu	371
16.10 Obecný pohled na situaci v ČR	375

16.10.1 Epidemiologie	375
16.10.2 Obvyklý průběh rehabilitace pacientů se závažným postižením	375
16.11 Psychoterapeutická péče o pacienty po poranění mozku	376
16.11.1 Duše a psychoterapie	376
16.12 Závěr	381
Literatura	383
17. Rehabilitace psychických funkcí pomocí počítačů	385
17.1 Úvod	385
17.2 Výhody a nevýhody počítačů v rehabilitaci	387
17.3 Využití tréninkových programů	388
17.4 Kritika počítačové rehabilitace	389
17.5 Generalizace do praktického života	389
17.6 Train the brain	391
17.7 Závěr	394
Literatura	394
Přílohy	397
Rejstřík	401